

Sygn. akt IV U 135/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 sierpnia 2017 r.

Sąd Rejonowy w Kielcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Ryszard Karczewski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Szymon Kowalczyk

po rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2017 r. w Kielcach

na rozprawie sprawy W. B. i Z. B. - wspólników Księgarni (...) S.C w O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o zwrot zasiłku chorobowego i zasiłku macierzyńskiego

z udziałem A. B.

na skutek odwołania W. B. i Z. B. - wspólników Księgarni (...) S.C w O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

z dnia 1 grudnia 2014 r. sygn. 150400-601-MW- (...)

orzeka:

zmienia zaskarżoną decyzję i orzeka, że W. B. i Z. B. - wspólnicy Księgarni (...) S.C w O. nie mają obowiązku zwrotu wypłaconego A. B. zasiłku chorobowego za okres od 15 kwietnia 2014r. do 8 maja 2014r. i zasiłku macierzyńskiego za okres od 9 maja 2014r. do 30 listopada 2014r. w łącznej kwocie 18.030,40 zł, ani odsetek od tych zasiłków.

Sygn. akt IV U 135/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 1 grudnia 2014 roku (znak: (...) -601-MW- (...)) na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442 ze zm.), w związku z art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2014 roku, poz. 159 ze zm.), zobowiązał Księgarnię (...) S.C. do zwrotu nienależnie wypłaconego A. B. zasiłku chorobowego za okres od dnia 15 kwietnia 2014 roku do dnia 8 maja 2014 roku i zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 9 maja 2014 roku do dnia 30 listopada 2014 roku wraz z odsetkami w łącznej kwocie 18.718,93 zł, wskazując, że na tę kwotę składa się należność główna w wysokości 18.030 zł oraz odsetki w kwocie 688,53 zł.

W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy wywodził, że zgodnie z powołanymi wyżej przepisami nienależnie pobranymi świadczeniami są:

1/ świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania,

2/ świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia i osoba, która pobrała nienależne świadczenie jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

Wywodził także, że osoba, która pobrała nienależne świadczenie jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, ale jeżeli jednak pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami obciąża płatnika składek lub ten podmiot.

Ponadto wskazał, że z posiadanej dokumentacji wynika, iż decyzją z dnia 5 września 2014 roku została zweryfikowana podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, w tym ubezpieczenie chorobowe w okresie od dnia 10 stycznia 2014 roku i obniżona do kwoty minimalnego wynagrodzenia, tj. 1.680 zł, w związku z czym zasiłek chorobowy i zasiłek macierzyński wypłacony A. B. za wyżej wymieniony okres od podstawy wymiaru składek 5.000 zł jest świadczeniem nienależnie pobranym, który obecnie należy zwrócić.

W. B. i Z. B. wspólnicy Księgarni (...) S.C. z siedzibą w O. Św. w odwołaniu złożonym w dniu 5 stycznia 2015 roku wnosili o uchylenie zaskarżonej decyzji i zasądzenie od organu rentowego na ich rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu tego odwołania skarżący wskazali, iż w treści tej decyzji nie wskazano podstaw faktycznych ani nie uzasadniono wysokości żądanej kwoty zwrotu, podkreślając również, że decyzja ta jest przedwczesna, albowiem w sprawie z odwołania od decyzji zmieniającej wysokość podstawy składek toczącej się przed Sądem Okręgowym w Kielcach nie zostało wydane jeszcze orzeczenie, a od tego orzeczenia zależy również wynik niniejszego postępowania (k. 2-3).

W odpowiedzi na to odwołanie, złożonej w dniu 23 stycznia 2015 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. wniósł o oddalenie odwołania jako bezzasadnego, wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (k. 13).

W związku z tym, że rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie było zależne od wyniku postępowania w sprawie ustalenia podstawy wymiaru składek, toczącego się przed Sądem Okręgowym w Kielcach w sprawie V U 4251/14, postępowanie w niniejszej sprawie zostało zawieszono postanowieniem z dnia 5 lutego 2015 roku do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w tejże sprawie V U 4251/14, a następnie podjęte postanowieniem z dnia 12 lipca 2017 roku w związku z ustaniem przyczyny jego zawieszenia (k. 15 i k. 29).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona A. B. (zainteresowana w niniejszej sprawie) od dnia 10 stycznia 2014 roku była zatrudniona przez płatnika składek - Księgarnię (...) S.C. w O. na podstawie umowy o pracę z wynagrodzeniem w wysokości 5.000 zł i z tego tytułu została zgłoszona do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego. Wspólnikami w Księgarni (...) S.C. w O. są: W. B. i Z. B..

W czasie tego zatrudnienia w okresie od dnia 13 marca 2014 roku do dnia 8 maja 2014 roku A. B. przebywała na zwolnieniu lekarskim z powodu niezdolności do pracy spowodowanej złym stanem zdrowia w okresie ciąży, natomiast od dnia 9 maja 2014 roku w związku z urodzeniem dziecka przebywała na urlopie macierzyńskim. Ubezpieczona

wystąpiła do ZUS O/K. z wnioskiem o wypłatę zasiłku chorobowego za okres od dnia 15 kwietnia 2014 roku do dnia 8 maja 2014 roku i zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 9 maja 2014 roku do 30 listopada 2014 roku. Organ rentowy wypłacił jej te świadczenia w łącznej kwocie 18.030 zł.

W międzyczasie po przeprowadzonym postępowaniu kontrolnym, ZUS O/K. decyzją z dnia 5 września 2014 roku ustalił, że podstawa wymiaru składek ubezpieczonej A. B. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Księgarnia (...) S.C. w O. wynosi 1.680 zł, obniżając tym samym jej podstawę wymiaru składek do kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2014 roku.

Powyższa decyzja skutkowała tym, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 1 grudnia 2014 roku zobowiązał Księgarnię (...) S.C. do zwrotu nienależnie wypłaconego zasiłku chorobowego i zasiłku macierzyńskiego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 18.718,93 zł.

Wspólnicy tejże spółki (...) złożyli odwołanie od powyższej decyzji z dnia 5 września 2014 roku. To odwołanie wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 30 listopada 2015 roku w sprawie V U 4251/14 zostało oddalone jako niezasadne. Tenże wyrok jest prawomocny, gdyż apelacja Z. B. i W. B. od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 czerwca 2017 roku w sprawie III AUa 378/16.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. nie wydał decyzji zobowiązującej ubezpieczoną A. B. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt ZUS O/K. oraz akt sprawy V U 4251/14 (III AUa 378/16) Sądu Okręgowego w Kielcach.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie W. B. i Z. B. – współników Księgarni (...) S.C. w O. od decyzji ZUS O/ K. z dnia 1 grudnia 2014 roku jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Zauważyć przy tym należy, że za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania,
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia (art. 84 ust. 2 tej ustawy).

Powołany przez organ rentowy jako podstawa prawna wydania zaskarżonej decyzji tenże art. 84 tej ustawy w ust. 6 wskazuje, że jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, to obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

Czyniąc rozważania w tym zakresie przede wszystkim podnieść należy, że Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 r. w sprawie II UK 11/13, stwierdził, iż płatnik składek nie jest zobowiązany do zwrotu świadczeń nienależnie pobranych przez inne osoby wówczas, gdy obowiązujące przepisy umożliwiają dochodzenie zwrotu od osoby, której świadczenie faktycznie wypłacono (art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). Sąd Najwyższy wskazał też, że zasadą wynikającą z art. 84 ust. 1 ustawy systemowej jest, że obowiązek zwrotu nienależnie pobranego

świadczenia ciąży na osobie, która je pobrała. Jeżeli zatem spełnione zostały określone w art. 84 ust. 2 ustawy systemowej przesłanki do uznania świadczenia za pobrane nienależnie, to obowiązana do jego zwrotu jest osoba, której świadczenie wypłacono. Tym samym przepis art. 84 ust. 6 zawarty w tej samej ustawie i odnoszący się również do zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia nie dotyczy powyżej opisanej sytuacji. Podmiot, do którego jest adresowany, tj. płatnik składek nie może być bowiem zobowiązany do zwrotu kwot świadczeń pobranych nienależnie przez inne osoby w sytuacji, gdy obowiązujące przepisy umożliwiają dochodzenie zwrotu od osoby, której świadczenia faktycznie wypłacono. Celem regulacji wynikającej z art. 84 ust. 6 ustawy systemowej jest umożliwienie organowi rentowemu odzyskanie świadczeń, które bez jego winy zostały wypłacone, bądź zawyżone, a nie ma przy tym podstaw, aby uznać, że pobierająca je osoba zobowiązana byłaby do ich zwrotu w myśl zasad wynikających z art. 84 ust. 1 i 2 ustawy systemowej. Podobne wnioski wynikają także z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie I UK 194/2011.

Przenosząc powyższe wskazania na grunt niniejszej sprawy podkreślić należy, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. w toku postępowania podał (zob. k.34), że w niniejszej sprawie nie była wydawana decyzja w przedmiocie zobowiązania A. B. jako osoby pobierającej sporne świadczenia do zwrotu pobranego przez nią przedmiotowego zasiłku chorobowego i zasiłku macierzyńskiego. Tak więc stwierdzić należy, iż organ rentowy z takim rozszczeniem w pierwszej kolejności skierował się do płatnika składek, pomimo tego, że przepisy umożliwiają najpierw dochodzenie zwrotu od osoby, której świadczenie faktycznie wypłacono.

Tymczasem, powołane powyżej przepisy wyraźnie wskazują tylko jedną możliwość domagania się zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń od płatnika składek, tj. jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, a takie okoliczności nie zachodzą w rozważanym przypadku, choć Sąd Okręgowy w Kielcach, a następnie Sąd Apelacyjny w Krakowie uznały, iż decyzja organu rentowego obniżająca podstawę wymiaru składek była prawidłowa.

Marginalnie wskazać należy, że zaskarżona w niniejszym postępowaniu decyzja odnośnie żądania zwrotu nienależnego świadczenia była przedwczesna, albowiem decyzja obniżająca podstawę wymiaru składek z dnia 5 września 2014r. w momencie wydania zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji z dnia 1 grudnia 2014r. była nieprawomocna.

Reasumując, mając na uwadze powyższe wywody i ustalenia Sąd uznał, że organ rentowy nie udowodnił w niniejszej sprawie zasadności swojego stanowiska co do żądania zwrotu świadczeń, a w szczególności, że zachodziły przesłanki przewidziane przez art. 84 ust. 6 ustawy systemowej do zobowiązania współników Księgarni (...) S.C. w O. do zwrotu zasiłku chorobowego i zasiłku macierzyńskiego nienależnie wypłaconego ubezpieczonej. Wskazać ponadto należy, że pomimo iż wypłacone świadczenie okazało się nienależne i zaistniał formalnie obowiązek jego zwrotu, to - w ocenie Sądu - zobowiązanie dotyczące zwrotu tego świadczenia należało w pierwszej kolejności skierować do A. B., jako osoby, która otrzymała to świadczenie. Ponieważ za niezasadny uznano obowiązek zwrotu należności głównej, to w konsekwencji w analogiczny sposób należało ocenić także żądanie zwrotu odsetek, które pozostają świadczeniem akcesoryjnym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uwzględniając złożone odwołanie na podstawie art. 477² § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że W. B. i Z. B. - współnicy Księgarni (...) S.C. w O. nie mają obowiązku zwrotu wypłaconego A. B. zasiłku chorobowego za okres od dnia 15 kwietnia 2014 roku do dnia 8 maja 2014 roku i zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 9 maja 2014 roku do dnia 30 listopada 2014 roku w łącznej kwocie 18.030,40 zł, ani odsetek od tych zasiłków, orzekając jak w sentencji wyroku.